

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79
Karar Tarihi: 3.9.2015
R.G. Tarih - Sayı : 07.10.2015 - 29495

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Levent GÖK, Engin ALTAY, Özgür ÖZEL ile birlikte 114 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU :

1- Eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olduğu ileri sürülen, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde açılan usul tartışması sonucunda tesis edilen, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda (RTÜK) boşalacak Halkların Demokratik Partisi Grubu (HDP) ile Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna (MHP) düşen üyelik için yapılacak seçimde her iki partiden ikişer adayın adına birleşik oy pusulasında yer verilmesine ilişkin TBMM Başkanlığı işleminin,

2- 14.7.2015 tarihli ve 1096 sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair TBMM Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın RTÜK üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün,

Anayasa'nın 95. ve 133. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek şekil bakımından iptallerine ve 1096 sayılı TBMM Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın RTÜK üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I- İPTALİ İSTENİLEN METİNLER

A- İptali İstenilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İşlemi

TBMM Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde açılan usul tartışması sonucunda tesis edilen TBMM Başkanlığı işlemi şöyledir:

"Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda boşalacak Halkların Demokratik Partisi Grubu ile Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna düşen üyelik için yapılacak seçimde her iki partiden ikişer adayın adına birleşik oy pusulasında yer verilmesi."

B- İptali İstenilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı

TBMM Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde alınan, Arif FIRTINA'nın RTÜK üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümün de yer aldığı 1096 sayılı TBMM Kararı şöyledir:

"15.02.2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 35'inci maddesi uyarınca, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda 14.07.2015 tarihinde boşalacak üç üyelik için Genel Kurulun 14.07.2015 tarihli 7'nci Birleşiminde

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79

yapılan seçim sonucunda aşağıda adı ve soyadı yazılı adaylar Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeliklerine seçilmiştir.

ADI VE SOYADI ADAY GÖSTEREN SİYASİ PARTİ GRUBU

<i>Prof. Dr. İlhan YERLİKAYA</i>	<i>Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu</i>
<i>Esat ÇIPLAK</i>	<i>Milliyetçi Hareket Partisi Grubu</i>
<i>Arif FIRTINA</i>	<i>Milliyetçi Hareket Partisi Grubu"</i>

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Volkan HAS tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu, iptali istenilen TBMM Başkanlığı işlemi ve TBMM Kararı ile dayanılan Anayasa ve ilgili görülen İçtüzük kurallarıyla bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler. Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler.*", 85. maddesinde ise "*Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, iptal istemini onbeş gün içerisinde kesin karara bağlar.*"denilmektedir.

3. Anayasa'nın 85. maddesinde sözü edilen yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararları ile Anayasa'nın 148. maddesinde belirtilen TBMM İçtüzüğü'nün hukuki nitelikleri bakımından birer parlamento kararı olduklarında duraksama bulunmamaktadır. Anayasa'da sayılarak gösterilen bu kararlar dışında kalan parlamento kararları Anayasa'ya uygunluk denetimine bağlı tutulamamaktadır.

4. TBMM Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde açılan usul tartışması sonucunda, RTÜK'te boşalacak HDP Grubu ile MHP Grubuna düşen üyelik için yapılacak seçimde her iki partiden ikişer adayın adına birleşik oy pusulasında yer verilmesine ilişkin olarak TBMM Başkanlığınca tesis edilen işlem dava konusu yapılmış ise de, söz konusu uygulamaya dair alınmış bir Genel Kurul kararı bulunmadığından, parlamento kararı ve dolayısıyla içtüzük değişikliği niteliğinde olmayan TBMM Başkanlığı işleminin anayasa yargısı denetimine tâbi olmayacağı açıktır. Açıklanan nedenle, TBMM Başkanlığı işlemine yönelik iptal talebinin görevsizlik nedeniyle reddi gerekir.

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79

5. Anayasa'nın 133. maddesinin ikinci fıkrasına göre RTÜK, dokuz üyeden oluşmakta ve üyeleri, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterilecek adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle TBMM Genel Kurulunca seçilmektedir. Buna karşılık, siyasi parti gruplarının üye sayılarının eşit olması hâlinde nasıl bir yöntem izlenmesi gerektiğine dair bir hüküm Anayasa'da ve TBMM İçtüzüğü'nde bulunmamaktadır.

6. Dava konusu TBMM Kararı ile herhangi bir kural konulmamakta, Anayasa'nın 133. maddesinin ikinci fıkrasının uygulanmasından ve iki siyasi parti grubunun üye sayılarının eşit olması nedeniyle RTÜK üyeliğinin bu parti grupları arasında kendiliğinden dağıtımının yapılamamasından kaynaklanan sorunu çözmeye yönelik ve bu hususla sınırlı bir seçim yapılmaktadır. Bu itibarla, dava konusu TBMM Kararı'nın düzenleyici işlem ve İçtüzük değişikliği niteliğinde olmadığı, mevcut sorunla sınırlı ve bu sorunu çözmeye yönelik münferit bir parlamento kararı olduğu açıktır. Bu nedenle, söz konusu TBMM Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın RTÜK üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümüne yönelik iptal talebinin de görevsizlik nedeniyle reddi gerekir.

7. Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Erdal TERCAN bu görüşe katılmamışlardır.

III- HÜKÜM

A- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde açılan usul tartışması sonucunda tesis edilen, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda boşalacak Halkların Demokratik Partisi Grubu ile Milliyetçi Hareket Partisi Grubuna düşen üyelik için yapılacak seçimde her iki partiden ikişer adayın adına birleşik oy pusulasında yer verilmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı işleminin şekil bakımından iptali talebinin görevsizlik nedeniyle REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 14.7.2015 tarihli ve 1096 sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün şekil bakımından iptali talebinin görevsizlik nedeniyle REDDİNE, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Erdal TERCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

3.9.2015 tarihinde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Alparslan ALTAN	Burhan ÜSTÜN
Üye	Üye	Üye

Esas Sayısı : 2015/71

Karar Sayısı : 2015/79

Serdar ÖZGÜLDÜR

Serruh KALELİ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Üye

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Üye

Üye

Hicabi DURSUN

Celal Mümtaz AKINCI

Erdal TERCAN

Üye

Üye

Üye

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Üye

Kadir ÖZKAYA

Rıdvan GÜLEÇ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 14.7.2015 tarihli 7. Birleşiminde açılan usul tartışması sonucunda ortaya çıkan, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda boşalacak Halkların Demokratik Partisi (HDP) Grubu ile Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Grubuna düşen üyelik için yapılacak seçimde her iki partiden ikişer adayın adına birleşik oy pusulasında yer verilmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı işlemi ile 14.7.2015 tarihli ve 1096 sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Türkiye Büyük

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79

Millet Meclisi Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün, Anayasa'nın 95. ve 133. maddelerine aykırılıkları ileri sürülerek şekil bakımından iptallerine yönelik başvurunun çoğunluk kararıyla görevsizlik nedeniyle reddine karar verilmiştir.

2. İptal talebinin, 14.7.2015 tarihli ve 1096 sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün esasının incelenmesi gerektiğini düşündüğümüzden aşağıda belirtilen gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmadık.

3. Dava dilekçesinde, 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimi sonuçlarına göre Milliyetçi Hareket Partisi ile Halkların Demokratik Partisi gruplarının eşit sayıda milletvekiline sahip olmaları nedeniyle, RTÜK'te boşalan ve dağıtımı kendiliğinden yapılamayan bir üyeliğin hangi parti grubuna verileceği konusunda kura yöntemine başvurulması gerektiği, TBMM'nin yerleşik uygulamalarının da bu yönde olduğu, her iki parti grubu adaylarının birlikte seçime tâbi tutulmasının Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğu, öncelikle TBMM Başkanlığının söz konusu üyeliğin hangi parti grubuna verileceğini tespit etmesi gerektiği, eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olan bu kararın, İçtüzük hükümlerinin değiştirilme usul ve yöntemini belirleyen İçtüzüğün 181. maddesine uyulmamış olması sebebiyle aynı zamanda Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4. Çoğunluk gerekçesinde iki siyasi parti grubunun üye sayılarının eşit olması nedeniyle RTÜK üyeliğinin bu parti grupları arasında kendiliğinden dağıtımının yapılamamasından kaynaklanan sorunu çözmeye yönelik ve bu hususla sınırlı bir seçim yapıldığı, bu nedenle dava konusu TBMM Kararı'nın düzenleyici işlem ve İçtüzük değişikliği niteliğinde olmadığı, mevcut sorunla sınırlı ve bu sorunu çözmeye yönelik münferit bir parlamento kararı olduğu ifade edilmiştir.

5. Anayasa koyucu, RTÜK'ün oluşumunda siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında temsili ilkesini öngörmüştür. Anayasa'nın 133. maddesine 21.6.2005 tarihinde eklenen ikinci fıkraya göre, "Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur. Üyeler, siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasî parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri, üyelerinin nitelikleri, seçim usulleri ve görev süreleri kanunla düzenlenir."

6. RTÜK üyelerinin seçimini düzenleyen 15.2.2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 35. Maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre de, "*Seçim için, siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı aday gösterilir ve Üst Kurul üyeleri bu adaylar arasından her siyasî parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Ancak, siyasî parti gruplarında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak seçimlerde kime oy kullanılacağına dair görüşme yapılamaz ve karar alınamaz*".

7. Anayasa'nın 133. maddesinde RTÜK'nun dokuz üyeden oluşacağı, üyelerinin siyasi parti gruplarının üye sayıları oranında belirlenecek üye sayılarının ikişer katı adaylar arasından, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle TBMM Genel Kurulu

tarafından seçileceği belirtilmiştir. Ancak, Anayasa ve TBMM İçtüzüğünde siyasi parti gruplarının üye sayılarının eşit olması halinde nasıl bir yöntem izleneceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

8. Anayasa'nın 148. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 3. maddelerine göre Anayasa Mahkemesi, kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uyguladığını denetler. *"Norm yaratıcı niteliğiyle diğer parlamento kararlarından ayrılan İçtüzüğün iktidar-muhalefet ilişkilerinde ve Meclis iradesinin gerçeğe uygun biçimde yansıtılmasında büyük önem taşıdığı bir gerçektir. Normlar hiyerarşisinde en üst noktada yer alan Anayasa, yasalar gibi İçtüzüğün de dayanağı ve belirleyicisidir. Bu nedenle demokratik bir devlette meclislerin kendi iç çalışmalarını serbestçe düzenleme konusundaki yetkileri de Anayasa ile sınırlıdır(Anayasa Mahkemesinin 31.1.2002 tarih ve E:2001/129 ve K:2002/24 sayılı kararı)".*

9. Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili önceki kararlarında da ifade edildiği üzere, yasama organınca Anayasa'da öngörülenlerden başka isimler altında ve başka yöntemler uygulanarak oluşturulan yasama işlemlerinin Anayasa Mahkemesi'nin denetimine bağlı olup olmadığının saptanmasında bu işlemlerin nitelik ve kapsamının gözetilmesi zorunludur. Bu nitelikteki bir işlemin denetiminin Anayasa Mahkemesi'nin görev alanına girip girmediği belirlenirken, meydana getirilen metnin oluşturulmasında uygulanacak yöntem kadar içeriğinin niteliği üzerinde durulması, değer ve etkisinin ortaya konulması denetime bağlı tutulan işlemlerle eşdeğerde ve etkinlikte ise denetiminin yapılması gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesinin 28.12.1999 tarih ve E:1999/37 ve K:1999/49 sayılı, 1.5.2007 tarih ve E:2007/45 ve K:2007/54 sayılı kararlarında da, Anayasa'da açıkça belirtilenler dışında kalan yasama organı işlem ve kararlarının Anayasa Mahkemesi denetimine bağlı olup olmadığının saptanmasında, işlem ve kararın oluşmasındaki yöntem kadar bunların konusu, amacı ve niteliği üzerinde de durulması, etki ve değerlerinin göz önünde tutulmasının gerektiği, bunların, Anayasa'nın uygunluk denetimine bağlı tutulan işlemlerle aynı değer ve etkide olması halinde denetiminin yapılmasının hukuk devleti ilkesinin zorunlu bir sonucu olduğu belirtilmiştir.

10. Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararlarında TBMM Genel Kurulu kararının içeriğinin o karara İçtüzük kuralı niteliği kazandırmaya yeterli olduğu, kararın alınmasında İçtüzüğün değiştirilmesine ilişkin yonteme uyulmamasının kararın niteliğini değiştirmeyeceği gerekçesine yer verilmiştir. Yine Mahkemeye göre, *"İçtüzükte yer alan bir kuralın uygulanması yeni bir İçtüzük düzenlemesi ya da değişikliği niteliğinde değildir. İçtüzüğün bir kuralının değiştirilmesi ya da İçtüzüğe yeni bir kural konulması niteliğinde olan TBMM Genel Kurulu kararları ise, yeni bir İçtüzük kuralı sayılır. Bu tür kararların belirli bir olaya ilişkin olarak alındığı, süreklilik kazanan bir İçtüzük kuralı olmadığı, bu nedenle, İçtüzük düzenlemesi niteliğinde görülemeyeceği ileri sürülemez(Anayasa Mahkemesinin 28.12.1999 tarih ve E:1999/37 ve K:1999/49 sayılı kararı)".*

11. Anayasa'nın 133. maddesinin ikinci fıkrası, RTÜK'ün oluşumu konusunda soyut, genel, kişilik dışı ve objektif bir ölçüt belirlemiştir. Buna göre RTÜK üyeliği seçimi, her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle yapılacaktır. RTÜK üyelerinin TBMM tarafından ve siyasi parti gruplarının üye sayısı esas alınmak suretiyle seçilmesinin nedeni, ilgili anayasal hükmün gerekçesinde, radyo ve televizyon yayınlarının kamuoyunun oluşumunda çok önemli bir etkisinin bulunması, RTÜK'ün radyo ve televizyonların faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevli ve yetkili olması sebebiyle üyelerinin seçiminde, diğer düzenleyici ve

denetleyici kurumlardan farklı olarak TBMM'nin yetkili kılındığı ve bu seçimde siyasi parti gruplarının adaylarının adalete uygun bir oranda belirlenmesi gerektiği şeklinde ifade edilmiştir.

12. Anayasa koyucunun özel önem atfettiği RTÜK'ün, özerkliğini ve tarafsızlığını sağlamaya yönelik bu ölçütün uygulanması sırasında, siyasi parti gruplarının üye sayılarının eşitliği sebebiyle karşılaşılan sorunun çözümünde de soyut, genel, kişilik dışı ve objektif bir yöntemin benimsenmesi, Anayasa'nın öngördüğü ölçütün mahiyeti ve anayasa koyucunun gözettiği amaç bakımından zorunludur. Dava konusu kararda ise, üye sayıları eşit olan her iki siyasi parti grubunun bildirdiği adayların birlikte seçime tâbi tutulmaları suretiyle söz konusu üyeliğin, hangi siyasi parti grubuna düşeceği konusunda Genel Kurula ve bu bağlamda Meclis çoğunluğuna belirleme yetkisi tanınmıştır. Böylece, Genel Kurul, Anayasa'nın 133. maddesine göre salt adayların seçimi konusunda yetkili iken, bu seçim yöntemiyle Anayasa'ya aykırı olarak, söz konusu üyeliğin hangi siyasi parti grubuna verileceği konusunda da yetkili kılınmıştır. Böylelikle RTÜK'ün oluşumunda öngörülen anayasal ölçüt Genel Kurul çoğunluğunun iradesine bağlı ve bağımlı hale getirilmiş, RTÜK üyeliğinin hangi parti grubuna verileceğinin, siyasi partiler arasında yapılacak pazarlıklara göre değişiklik gösterebilmesine imkan sağlayan bir yöntem kabul edilerek seçim yapılmıştır. Bunun ise anayasa koyucunun RTÜK'ün özerkliğini ve tarafsızlığını sağlamaya yönelik amacıyla bağdaşmadığı açıktır. Bu durum karşısında dava konusu TBMM Kararı'nın, "Meclisin çalışmasıyla ilgili yöntem ve esaslara" ilişkin olması ve TBMM İçtüzüğü'nde RTÜK üye seçimine ilişkin bir hükmün bulunmaması karşısında yeni bir İçtüzük hükmü ihdas etmesi nedenleriyle eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olduğu açıktır. Bu nedenle, Çoğunluk gerekçesindeki, *"iki siyasi parti grubunun üye sayılarının eşit olması nedeniyle RTÜK üyeliğinin bu parti grupları arasında kendiliğinden dağıtımının yapılamamasından kaynaklanan sorunu çözmeye yönelik ve bu hususla sınırlı bir seçim yapıldığı, bu nedenle dava konusu TBMM Kararı'nın düzenleyici işlem ve İçtüzük değişikliği niteliğinde olmadığı"* şeklindeki gerekçeye katılma olanağı bulunmamaktadır.

13. Öte yandan, yine gerekçede ifade edilen, *"mevcut sorunla sınırlı ve bu sorunu çözmeye yönelik münferit bir parlamento kararı"* olması nedeniyle denetlenemeyeceğine ilişkin düşünce de belirsizdir. Zira, bundan sonra iki siyasi parti grubunun üye sayılarının eşit olması nedeniyle RTÜK üyeliğinin bu parti grupları arasında kendiliğinden dağıtımının yapılamadığı tüm hallerde dava konusu TBMM Kararı'nda öngörülen yöntemin uygulanmasına engel bir durum söz konusu değildir. Bu nedenle çoğunluk gerekçesi, tahmin ve beklentiye dayalı bir yorumdan ibarettir.

14. Belirtilen gerekçelerle, iptali istenilen TBMM Kararı'nın, *"Meclisin çalışmasıyla ilgili yöntem ve esaslara"* ilişkin olması ve TBMM İçtüzüğü'nde RTÜK üye seçimine ilişkin bir hükmün bulunmaması karşısında yeni bir İçtüzük hükmü ihdas etmesi nedenleriyle eylemli İçtüzüğü değişikliği niteliğinde olduğu ve Anayasa'nın 148. ve 6216 sayılı Kanun'un 35. maddelerine göre anayasa yargısı denetimine tabi olduğu anlaşılmalı TBMM Kararı'nın, Arif FIRTINA'nın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeliğine seçilmesine dair bölümünün iptaline ilişkin başvurunun esasının incelenmesine karar verilmesi gerektiği düşüncesinde olduğumuzdan aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmadık.

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Erdal TERCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) görev ve yetkileri "**Genel olarak**" Anayasa'nın 87 nci maddesinde sayılmıştır. Buna göre TBMM'nin görev ve yetkileri:

- Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak,
- Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek,
- Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek,
- Bütçe ve kesin hesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek,
- Para basılmasına karar vermek,
- Savaş ilanına karar vermek,
- Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak,
- TBMM üye tam sayısının beşte üç çoğunluğun kararı ile genel ve özel af ilanına karar vermek,
- **Anayasanın diğer maddesinde öngörülen yetkileri ve görevleri yerine getirmektir.**

1982 Anayasası'nın ilk orijinal metninde yukarıda sayılan görevler dışında, 102 nci madde ile Cumhurbaşkanı'nın seçimi görevi de TBMM'ne verilmiştir. (31.5.2007 tarih ve 5678 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinden sonra ise Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi sistemi öngörülmüştür.) Ancak, Anayasa'nın "Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyon kuruluşları ve konuyla ilişkili haber ajansları" başlıklı 133 ncü maddesinde 21.6.2005 tarih ve 5370 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) tüm üyelerinin TBMM'ce seçilmesi görevi de TBMM'ne verilmiş; 7.5.2010 tarih ve 5982 sayılı Kanunla Anayasanın 74 ncü maddesinde yapılan değişiklikle TBMM'ne bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu'nun başkanı konumundaki "Kamu Başdenetçisi" nin (Ombudsmannın) seçilmesi görevi de TBMM'ne verilmiş; aynı tarihli Anayasa değişikliğiyle Anayasa Mahkemesi'nin kuruluşunu düzenleyen 146 ncü maddesinde yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesi üyelerinden 3 ünü (2 si Sayıştay'ca, 1 i baro başkanlarınca seçilen 3 er aday içinden) seçmek görevi de yine TBMM'ne verilmiştir. Anılan Anayasa

Esas Sayısı : 2015/71
Karar Sayısı : 2015/79

değişiklikleri yapılırken de Anayasa'nın 148 ve 85 nci maddelerinde bu değişikliklere paralel düzenleme yapılmamış olduğundan; Anayasa Mahkemesi'ne TBMM İçtüzüğü'nün şekil ve esas bakımlarından Anayasa'ya uygunluğunu denetleme; yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine karar verilmesi hallerinde de, anılan TBMM Genel Kurul kararının alındığı tarihten başlayarak 7 gün içinde ilgili veya diğer bir millet vekilinin başvurması halinde, bu konuda bir karar verme yetkisi tanındığı görülmektedir.

Ne var ki Anayasa hükümlerinin yorumlanmasında sadece ilgili maddelerin değil, konuyu düzenleyen tüm hükümlerin birlikte değerlendirilip sonuca gidilmesi gerekmektedir. Diğer bir deyişle, salt Anayasa'nın 85 ve 148 nci maddelerinin esas alınarak sonuç çıkarılması doğru olmayıp, 87 nci maddesinde belirtilen "Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetki ve görevleri" de dikkate alınıp TBMM'nin Anayasa Mahkemesi'nin yargı denetimine tâbi tasarrufları saptanırken 74 (Kamu Başdenetçisi seçmek), 133 (RTÜK üyelerini seçmek) ve 146 ncı (Anayasa Mahkemesi üyelerinden 3 ünü seçmek) maddelerinin de gözönüne alınması Anayasa koyucunun iradesine uygun düşecektir. Yani, Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihatları ile geliştirdiği "eylemli içtüzük değişikliği" hallerinde Anayasal denetim yapma ve 85 nci maddede sayılan durumlarda (yasama dokunulmazlığının kaldırılması veya milletvekili dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin TBMM Genel Kurul kararlarının varlığı halinde) ve nihayet usulüne uygun yapılan TBMM İçtüzük değişikliklerinin şekil ve esas denetimlerini yapmak dışında da, RTÜK üyeliği seçimi, kamu başdenetçisinin seçimi ve Anayasa Mahkemesi üyelerinden 3 ünün seçimine ilişkin TBMM Genel Kurul kararlarının Anayasa Mahkemesi'nin denetimi dışında bırakıldığını söylemek isabetli bir yorum yöntemi olmayacaktır. İlgili Anayasa hükümlerinde (Madde 74, 133 ve 146 da) TBMM'nin seçim yöntemi konusunda detaylı düzenlemeler olmasına karşın, davanın somutunda olduğu gibi, anılan parlamento kararlarında tatbik edilen yöntemin Anayasadaki hükümlerle bağdaşmadığı öne sürüldüğünde, bu konularda TBMM İçtüzüğünde hiç bir hükmün de bulunmadığı dikkate alınarak, yapılan uygulamanın (TBMM kararının) tıpkı Anayasa Mahkemesi'nin geliştirdiği içtihatlarda olduğu gibi "İçtüzük hükmü ihdası" mahiyetini taşıyıp taşımadığı, bu yönü itibarıyla de Anayasanın özel düzenlemelerindeki (md. 74, 133, 146) emredici hükümlere uyarlı düşüp düşmediğinin 148 nci maddede belirtilen kişilerce Anayasa Mahkemesine öngörülen süre içinde getirilmesi halinde Anayasa Mahkemesi'nce de gerekli Anayasal denetimin yapılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 117 milletvekilince yapılan başvurunun kabulü ile işin esasına geçilmesi ve RTÜK üyeliği için yapılan seçimin (TBMM kararının) Arif FIRTINA'nın RTÜK üyeliğine seçilmesine ilişkin bölümünün Anayasal denetiminin yapılması gerektiği kanaatinde olduğumdan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılamadım.

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR